

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)

Микола Афанасьєв
№ 020/1211

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ В АФРИЦІ ТА НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ
робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **29 «Міжнародні відносини»**
Спеціальність **291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»**
Освітній рівень **перший (бакалаврський)**
Освітня програма **Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії**

Вид дисципліни **вибіркова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Завідувач кафедри філософії та політології

Олег КУЗЬ

Харків
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри філософії та політології
Протокол № 1 від 25.08.2020 р.

Розробники:

Кузь О. М., д. філос. н., проф. кафедри філософії та політології
Михайличенко Д. Ю. к. іст н., доц. кафедри філософії та політології,

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

«Міжнародні відносини в Африці та на Близькому Сході» є базовою навчальною дисципліною із підготовки студентів спеціальності 291 "Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії" першого (бакалаврського) рівня.

Актуальність вивчення дисципліни «Міжнародні відносини в Африці та на Близькому Сході» обумовлена роллю, яку відіграють країни регіону у світовій політиці. Дисципліна є елементом підготовки фахівців із міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій фахова діяльність яких потребує розуміння особливостей міжнародної взаємодії країн Азії та Близького Сходу у регіональному та глобальному розрізах, а також їх потенціального та актуального значення для української держави.

Об'єктом навчальної дисципліни є міжнародні відносини у регіонах Африки та Близького Сходу.

Предмет навчальної дисципліни – особливості формування та здійснення зовнішньої політики країн Африки та Близького Сходу у регіональному та глобальному контекстах.

Мета навчальної дисципліни: формування у студентів компетентностей щодо аналізу міжнародних відносин у регіоні Африки та Близького Сходу – процесу формування зовнішньої політики країн регіону, визначення її провідних напрямів, дослідження їх змісту у контексті національних інтересів і глобальної взаємодії її провідних акторів.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	4
Семестр	7
Кількість кредитів ECTS	4
Форма підсумкового контролю	залік

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Регіональна та національна безпека	Міжнародні відносини в Європі
Міжнародні відносини та світова політика	Міжнародні відносини в Північній та Південній Америці
Міжнародні організації	Міжнародні відносини в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
Здатність працювати в міжнародному контексті.	Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці
Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.	Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.
Здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути	Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Міжнародні відносини у регіоні Близького Сходу

Тема 1. Близькій Схід як регіональна та політична єдність

1.1. Дослідження міжнародних відносин у регіоні Близького Сходу

Завдання модулю. Ресурси, література і джерела до вивчення. Провідні центри дослідження міжнародних відносин у регіоні Близького Сходу.

1.2. Близький Схід як регіональна і політична єдність

Етно-лінгвістична карта Близького Сходу. Історичні умови утворення Близькосхідного регіону як умовної єдності. Регіональні відмінності Близькосхідного регіону. Країни, які включають до регіону.

1.3. Утворення сучасної системи міжнародних відносин у Близькосхідному регіоні

Перша світова війна та поділ Османської імперії. Британський та французький протекторат у регіоні. Туреччина. Набуття незалежності країнами регіону. Утворення держави Ізраїль. Арабо-ізраїльські війни.

Тема 2. Турецька республіка у системі регіональних і міжнародних відносин

2.1. Зовнішньополітичне позиціонування і зовнішня політика Туреччини у сер. ХХ – на поч. ХХІ ст.

Туреччина як світська країна. Зовнішня політика урядів Мустафи Кемалю Ататюрка (1881-1938). Євроатлантичний розвиток зовнішньої політики Туреччини. Вступ Туреччини до НАТО. Участь Туреччини в системі євро-атлантичного та європейського партнерства. Європейська орієнтація турецької зовнішньої політики. Курдська проблема.

2.2. Проблема турецько-грецького протистояння

Конфлікт навколо Північного Кіпру. Турецько-грецькі суперечності як чинник регіональної та міжнародної політики.

2.3. Зовнішня політика Туреччини на поч. ХХІ ст.

Ісламістський поворот у політиці Туреччини. Президент Реджеп Ердоган та його

зовнішньополітична концепція. Сучасна пан-тюркська доктрина. Участь Туреччини у регіональних конфліктах. Туреччина і Азербайджан.

Відносини Туреччини із ЄС та США. Турецько-російські відносини. Турецько-ізраїльське співробітництво і турецько-ізраїльські відносини. Туреччина у регіональних маршрутах транзиту енергоносіїв. Україна у зовнішній політиці уряду Ердогана.

Тема 3. Арабські країни регіону і Ізраїль у системі регіональних і міжнародних відносин

3.1. Ізраїль у міжнародних відносинах

Арабо-ізраїльські війни та їх наслідки. Етапи зовнішньої політики держави Ізраїль.

Модернізація Ізраїлю та його перетворення на економічного і технологічного лідера.

Проблема ядерного статусу Ізраїлю. Палестинська автономія та Сектор Гази.

3.2. Сирія, Ліван, Йорданія та Єгипет у системі регіональних і міжнародних відносин

Рушійні сили та специфіка зовнішньої політики Сирії і Лівану. Зовнішня політика режиму родини Асадів у Сирії. Дестабілізація Лівану. Рух Хезболла як чинник регіональної політики. “Арабська весна” у регіоні. Громадянська війна у Сирії.

Зовнішня політика Йорданії. Доктринальні основи та етапи здійснення зовнішньої політики Єгипту.

3.3. Ірак у системі регіональних і міжнародних відносин

Зовнішньополітичне позиціонування і рушійні сили зовнішньої політики Іраку. Ірано-іракська війна 1980-1988 рр. Кувейтська криза 1990-1991 рр. Перша і Друга війна у Затоці. Американська політика реконструкції Іраку, її міжнародний вимір, результати та наслідки.

Тема 4. Іран у системі регіональних і міжнародних відносин

4.1. Міжнародне позиціонування та етапи розвитку зовнішньої політики Ірану

Зовнішня політика шахського Ірану у сер. ХХ ст. Іран як елемент конфігурації регіональних відносин періоду до 1979 р. Ісламська революція у Ірані та її міжнародне значення. Аятола Рухолла Мусаві Хомейні (1902-1989). Механізми вироблення, концептуальні і ідеологічні основи зовнішньої політики Ісламської Республіки Іран.

4.2. Політика “експорту” ісламської революції

Іранська версія радикального ісламізму. Іранська зовнішньополітична доктрина. Зовнішньополітична експансія Ірану у 1980-ті рр. Проіранські шіїтські рухи у регіоні. Ізраїльське питання у іранській політиці та риторичі. Режим санкцій проти Ірану.

4.3. Зовнішня політика Ірану у 1990-ті – 2000-х рр.

Пошуки компромісу із Заходом. Зовнішня політика урядів Хашемі Рафсанджані та Мохаммада Хатамі. Проблема іранської ядерної програми. Зовнішня політика уряду президента Ахмадінежада. “Іранська ядерна угода” (Joint Comprehensive Plan of Action) 2015 р.

4.4. Сучасні напрями зовнішньої політики Ірану

Регіональна політика експансія Ірану: боротьба за вплив у Іраку, участь у війні у Сирії та Йеменському конфлікті. Протистояння із країнами Затоки. Іранські ракетні та ядерні програми. Іран складова “осі зла”. Спроби співробітництва Ірану із Росією.

Тема 5. Країни Перської затоки у системі регіональних і міжнародних відносин

5.1. Особливості зовнішньої політики країн Перської затоки

Створення Саудівського королівства. Доктринальні основи та етапи здійснення його зовнішньої політики. Протистояння із радикальними рухами у ісламському світі.

5.2. Енергетичний вимір міжнародних відносин у регіоні затоки

Утворення ОПЕК та роль арабських країн у її діяльності. Відносини країн Затоки із США та Великобританією.

5.3. Міжнародний вимір економічної трансформації країн Затоки

Перетворення країн Затоки на чинник регіональної та світової політики. Програми економічного розвитку, ОАЄ як регіональний економічний лідер. Зовнішня політика емірату

Катар: проект Аль-Джазіра, енергетична дипломатія, підтримка ісламських рухів.

Тема 6. Проблеми міжнародних відносин у регіоні Близького Сходу

6.1. Близькосхідний конфлікт

Зміст і генеза Близькосхідного конфлікту. Результати арабо-ізраїльських війн. Політика сепаратних мирних угод, Кемп-девідський процес і спроби його поширення. Міжнародний тероризм як метод політичної боротьби. Інтифади. Війни у Лівані.

Спроби міжнародного тиску на Ізраїль – його ідеологи та актори. Утворення Палестинської автономії та її статус, Сектор Гази. Арабо-ізраїльські відносини на сучасному

етапі.

6.2. Курдське питання

Курдська проблема у регіональній політиці. Курдські партії та рухи. Використання курдського питання країнами регіону. Курдське питання як чинник політики Туреччини. Утворення курдської автономії у Іраку. Курдський фактор у громадянській війні у Сирії. Перспективи вирішення курдського питання.

6.3. Радикальний ісламізм

Поширення радикального фундаменталізму після занепаду арабського соціалістичного проекту. Аль-Каїда. Радикальний ісламський тероризм у регіоні.

Ісламська держава.

6.4. Енергетичний фактор міжнародних відносин у регіоні Близького Сходу

Поклади нафти і газу та їх розподіл у регіоні. Картельні відносини, ОПЕК. Боротьба за транзитні маршрути. Значення контролю над Перською затокою.

Змістовий модуль 2. Міжнародні відносини у Африці

Тема 7. Міжнародні відносини на Африканському континенті: проблеми і тенденції

7.1. Дослідження міжнародних відносин у Африці

Завдання модулю. Ресурси, література і джерела до вивчення. Провідні центри дослідження міжнародних відносин у Африканському регіоні.

7.2. Африка як регіональна і політична єдність

Етно-лінгвістична карта Африки. Регіональні відмінності Африканського континенту. Північна Африка. Тропічна, Південна, Східна та Західна Африка. Демографічний і природно-ресурсний потенціал регіону.

7.3. Утворення сучасної системи міжнародних відносин у Африці

“Боротьба за Африку”. Колоніальні імперії на Африканському континенті. Процес деколонізації. “Рік Африки”. Африка і політика розвитку. Міжнародні відносини у Африці у час воєнно-блокового протистояння, проблема “соціалістичного вибору” африканських країн. Сучасні африканські країни.

Тема 8. Міжнародні відносини і зовнішня політика країн Північної Африки

8.1. Зовнішня політика країн “арабського поясу” Північної Африки

Утворення Лівійської Арабської Джамахірії та етапи розвитку її зовнішньої політики. Зовнішня політика АНДР: між соціалізмом і фундаменталізмом. Питання Західної Сахари, територіальні суперечності з Іспанією, нелегальна міграція у політиці Марокко. Туніс в системі регіональної і міжнародної зовнішньої політики. Нове партнерство для розвитку Африки (НЕПАД).

“Арабська весна” у регіоні. Дезінтеграція Лівії як чинник регіональної та міжнародної політики. Енергетичні аспекти міжнародних відносин у регіоні.

8.2. Країни суб-сахарського регіону у системі регіональних та міжнародних відносин

Країни субсахарського регіону. Громадянський конфлікт та боротьба за Чад як чинник регіональної політики. Екологічне питання як чинник їх міжнародної політики. Проблема трансконтинентальної міграції.

8.3. Судан в африканській та світовій політиці

Самовизначення Судану. Територіальна цілісність країни як проблема міжнародних відносин, Південний Судан і Дарфурське питання. Проблема світового тероризму у відносинах Судану із країнами світу. Китайсько-суданська співпраця.

Тема 9. Міжнародні відносини у регіоні Західної і Центральної Африки

9.1. Нігерія у міжнародних відносинах

Значення Нігерії для регіональної і світової політики. Нігерія як країна – член

ОПЕК. Міжнародний тероризм та проблема безпеки у політиці Нігерії.

9.2. Політична нестабільність і міжетнічні конфлікти у регіоні

Рушійні сили внутрішнього та міждержавного протистояння у регіоні. Трайбалізм. Вогнища громадянського конфлікту у Ліберії, Сьєра-Леоне, Кот-Д'Івуарі. Регіональний та міжнародний вимір міжетнічного протистояння. Боко Харам. Проникнення у регіон радикального ісламізму. Інтереси великих країн у регіоні.

Тема 10. Міжнародні відносини у регіоні Південної Африки

10.1. Демократична Республіка Конго та сусідні країни у системі регіональних і міжнародних відносин

Встановлення режиму Мобуту Сесе Секо у Конго. Республіка Заїр і “заїрзація”. Клептократія як міжнародна проблема. Громадянська війна у Конго, дестабілізація регіону. Друга Конголезька війна у Африці, її результати та наслідки.

10.2. Становлення системи регіональних та міжнародних відносин на півдні континенту

Південно-Африканська Республіка і Родезія. Зовнішньополітична система ПАР. Політика апартеїду у регіоні та дії міжнародного співтовариства щодо її демонтажу. Проблема відносин чорної та білої спільнот у країнах регіону. Клептократичний режим Роберта Мугабе.

10.3. Країни “португальської Африки” у міжнародних відносинах

Набуття незалежності Мозамбік і Анголою. Природні ресурси, політика розвитку і співпраці із КНР у Анголі.

Тема 11. Міжнародні відносини у регіоні Східної Африки

11.1. Ефіопія та її сусіди

Етапи зовнішньої політики Ефіопії у ХХ ст. Еритрейське питання. Набуття незалежності Еритреєю. Роль республіки Джибуті у міжнародній політиці.

Дезінтеграція Сомалі. “Failed state” у африканському регіоні як проблема міжнародної політики та спроби її вирішення. Піратство. Проникнення радикального ісламу у регіон. Сомалійське питання у к. ХХ – на поч. ХХІ ст.

11.2. Руандійська політична криза у контексті світової політики

Трайбалізм у регіоні. Етнічний конфлікт і геноцид народності тутсі у Руанді у 1994 р. Реакція міжнародного співтовариства. Геноцид у Руанді як проблема міжнародної політики. Збройна боротьба і політична криза у регіоні. Міжнародне співтовариство у спробах політичного врегулювання.

11.3. Країни Східної Африки у системі міжнародних відносин

Специфіка та завдання зовнішньої політики Кенії, Танзанії та Мадагаскару. Кенія – досвід “успішного розвитку” і громадянський конфлікт 2008 року.

Тема 12. Проблеми розвитку, регіональна політична і економічна інтеграція у Африці

12.1. Екологічна проблема у Африці як питання міжнародних відносин

Виміри екологічної проблеми на континенті: перенаселення, дефорестація, дефіцит водних ресурсів, браконьєрство. Епідемії лихоманки ебола та зусилля світового співтовариства із її подолання. Африка у проблемі глобальної нерівності. Проблема потоків нелегальної міграції на континенті.

Проблема розвитку країн континенту. Міжнародне співтовариство у програмах допомоги і підтримки соціального і економічного розвитку країн континенту. Ломейські конвенції.

12.2. Політика великих держав щодо Африки

Природні ресурси Африки. Британське співтовариство націй. “Франсафрика”. Економічне та політичне проникнення КНР у Африканському континенті. Цілі і методи політики Росії у країнах регіону. “Нова боротьба за Африку” як чинник сучасної світової

політики.

12.3. Регіональні інтеграційні об'єднання у Африці

Організація Африканської Єдності. Африканський Союз. Спільний ринок Східної та Південної Африки (COMESA) та організація з розвитку Південної Африки (SADC). Інтегровані валютні системи на континенті.

Перелік практичних занять а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці “Рейтинг-план навчальної дисципліни”.

Методи навчання та викладання

Формами навчання та викладання є: лекції; практичні заняття, консультації, самостійна робота, контрольні заходи. Дисципліна передбачає застосування наступних методів: пояснювально-ілюстративного (при викладенні лекційного матеріалу теми 1-12), репродуктивного (опитування на практичних заняттях, теми 1-12), частково-пошуковий (дискусії, практичні заняття із тем 1-12).

Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни «Міжнародні відносини в Африці та на Близькому Сході» здійснюється за накопичувальною (100-бальною) системою оцінювання

Оцінювання здійснюється за такими видами контролю:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів, мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати залік - 60 балів),

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку, відповідно до графіку навчального процесу

Залік виставляється як загальна сума балів, набраних за результатами поточного контролю.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. За роботу на лекційному занятті студент може отримати 1 бал (усього 12 балів за семестр).

На практичних заняттях оцінюється участь студента в обговоренні питань заняття (дискусії), усні доповіді, проводяться експрес-опитування та підсумкова письмова контрольна робота. За участь у роботі на практичному занятті студент може отримати 4 бали (усього 40 балів за семестр).

Поточний контроль успішності навчання у формі аналітичної доповіді за тематикою дисципліни здійснюється один раз за семестр на практичних заняттях, доповідь надається у письмовій формі, її основні положення презентуються на занятті усно. Максимальна оцінка за доповідь – 15 балів (усього 15 балів за семестр), її можна отримати, якщо доповідь має логічну структуру, висновки є аргументованими, матеріал викладений із розумінням основних понять та побудований на аналітичній розробці матеріалів залучених студентом джерел, критику яких він виявляє здатність здійснювати.

Позааудиторна самостійна робота студента (СРС) в межах навчальної дисципліни «Міжнародні відносини в Африці та на Близькому Сході» включає: опрацювання лекційного матеріалу, поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань, про які викладач повідомляє студентів; пошук та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; підготовку доповідей; перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт; систематизацію вивченого матеріалу для підготовки до семестрового екзамену. Результати СРС перевіряються і оцінюються під час аудиторного поточного контролю – усних опитувань, доповідей і письмових робіт.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється у формі закритого тесту за фактичним матеріалом тем обох модулів. Максимальна оцінка за тест 33 бали.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімально можлива кількість балів за поточний контроль упродовж семестру – 45 балів. Мінімально можлива оцінка за підсумковий семестровий контроль – 15 балів.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову «Відомість обліку успішності» навчальної дисципліни.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці "Шкала оцінювання: національна та ЄКТС".

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання	Форми оцінювання	Мах бал
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Міжнародні відносини у регіоні Близького Сходу			
Аудиторна робота			
Тема 1.	Лекція	Тема 1. Близькій Схід як регіональна та політична єдність	робота на лекції
	Практичне заняття	1.1 Міжнародні дослідницькі центри із вивчення міжнародних відносин у регіоні Близького Сходу. 1.2. Близький Схід як регіональна єдність 1.3. Генеза сучасної системи міжнародних відносин у регіоні	участь у обговоренні питань практичного заняття
Самостійна робота			

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
1	2		3	4
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питання.		
Тема 2.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 2. Турецька республіка у системі регіональних і міжнародних відносин	робота на лекції	1
	Практичне заняття	2.1. Зовнішньополітичне позиціонування і зовнішня політика Туреччини у сер. ХХ – на поч. ХХІ ст. 2.2. Проблема турецько-грецького протистояння 2.3. Зовнішня політика Туреччини на поч. ХХІ ст.	участь у обговоренні питань практичного заняття; експрес-опитування	4
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питання.		
Тема 3	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 3. Арабські країни регіону і Ізраїль у системі регіональних і міжнародних відносин	робота на лекції	1
	Практичне заняття	3.1. Ізраїль у міжнародних відносинах 3.2. Сирія, Ліван, Йорданія та Єгипет у системі регіональних і міжнародних відносин 3.3. Ірак у системі регіональних і міжнародних відносин	участь у обговоренні питань практичного заняття	4
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питання.		
Тема 4.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 4. Іран у системі регіональних і міжнародних відносин	робота на лекції	1
	Практичне заняття	4.1. Міжнародне позиціонування та етапи розвитку зовнішньої політики Ірану 4.2. Політика “експорту” ісламської революції 4.3. Зовнішня політика Ірану у 1990-ті – 2000-х рр. 4.4. Сучасні напрями зовнішньої політики Ірану	участь у обговоренні питань практичного заняття	4

Тема	Форми та види навчання	Форми оцінювання	Мак бал	
1	2	3	4	
Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питання.		
Аудиторна робота				
Тема 5.	Лекція	Тема 5. Країни Перської затоки у системі регіональних і міжнародних відносин	робота на лекції	1
	Практичне заняття	5.1. Особливості зовнішньої політики країн Перської затоки 5.2. Енергетичний вимір міжнародних відносин у регіоні затоки 5.3. Міжнародний вимір економічної трансформації країн Затоки	участь у обговоренні питань практичного заняття	4
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питання.		
Аудиторна робота				
Тема 6.	Лекція	Тема 6. Проблеми міжнародних відносин у регіоні Близького Сходу	робота на лекції	1
	Практичне заняття	6.1. Близькосхідний конфлікт 6.2. Курдське питання 6.3. Радикальний ісламізм 6.4. Енергетичний фактор міжнародних відносин у регіоні Близького Сходу	участь у обговоренні питань практичного заняття; аналітична доповідь	4 15
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питання. Підготовка аналітичної доповіді		
Змістовий модуль 2. Міжнародні відносини у Африці				
Аудиторна робота				
Тема 7.	Лекція	Тема 7. Міжнародні відносини на Африканському континенті: проблеми і тенденції	робота на лекції	1
	Практичне заняття	7.1. Дослідження міжнародних відносин у Африці 7.2. Африка як регіональна і політична єдність 7.3. Утворення сучасної системи	участь у обговоренні питань практичного заняття	4

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
1	2		3	4
	міжнародних відносин у Африці			
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питання		
Тема 8.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 8. Міжнародні відносини і зовнішня політика країн Північної Африки	робота на лекції	1
	Практичне заняття	8.1. Зовнішня політика країн “арабського поясу” Північної Африки 8.2. Країни суб-сахарського регіону у системі регіональних та міжнародних відносин 8.3. Судан в африканській та світовій політиці	участь у обговоренні питань практичного заняття	4
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питання		
Тема 9.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 9. Міжнародні відносини у регіоні Західної і Центральної Африки	робота на лекції	1
	Практичне заняття	9.1. Нігерія у міжнародних відносинах 9.2. Політична нестабільність і міжетнічні конфлікти у регіоні	участь у обговоренні питань практичного заняття	4
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питання		
Тема 10.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 10. Міжнародні відносини у регіоні Південної Африки	робота на лекції	1
	Практичне заняття	10.1. Демократична Республіка Конго та сусідні країни у системі регіональних і міжнародних відносин 10.2. Становлення системи регіональних та міжнародних відносин на півдні континенту 10.3. Країни “португальської Африки”	участь у обговоренні питань практичного заняття	4

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
1	2		3	4
	у міжнародних відносинах			
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питання		
	Аудиторна робота			
Тема 11.	Лекція	Тема 11. Міжнародні відносини у регіоні Східної Африки	робота на лекції	1
	Практичне заняття	11.1. Ефіопія та її сусіди 11.2. Руандійська політична криза у контексті світової політики 11.3. Країни Східної Африки у системі міжнародних відносин	участь у обговоренні питань практичного заняття	4
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питання		
	Аудиторна робота			
Тема 12.	Лекція	Тема 12. Проблеми розвитку, регіональна політична и економічна інтеграція у Африці	робота на лекції	1
	Практичне заняття	12.1. Екологічна проблема у Африці як питання міжнародних відносин 12.2. Політика великих держав щодо Африки 12.3. Регіональні інтеграційні об'єднання у Африці	тест	33
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел з питання. Підготовка до тесту.		

Рекомендована література

Основна

1. Михайличенко Д. Ю. Опорний конспект лекцій «Міжнародні відносини в Африці та на Близькому Сході» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7319>

Додаткова

2. Routledge handbook of Africa-Asia relations / P. Carvalho, D. Arase, S. Cornelissen - London ; New York, NY: Routledge/Taylor & Francis Group, 2018. - xxi, 483 p.
3. Schweitzer Yoram, Einav Omer (Editors). The Islamic State: How Viable Is It? – Tel

Aviv-Yafo: Institute for National Security Studies, 2016. — 309 p.

4. The international politics of the Middle East / R.A. Hinnebusch - Manchester ; New York: Manchester University Press ; Palgrave, 2003. - 262 p.

5. Whitfield L. The Politics of Aid: African Strategies for Dealing with Donors / L. Whitfield – Oxford ; New York: Oxford University Press, 2009. – xx, 401 p.

6. Африка и мир в XXI веке / Отв. ред. Т. Л. Дейч, Е. Н. Корендясов – М.: Ин-т Африки РАН, 2010. – 322 с.

7. Барановский В. Г. Ближний Восток в меняющемся глобальном контексте / Барановский В. Г., Наумкин В. В. – Ин-т востоковедения РАН. – М.: Ин-т востоков. РАН, 2018. – 556 с.

8. Гевелинг Л. В. Клептократия. Социально-политическое измерение коррупции и негативной экономики. Борьба африканского государства с деструктивными формами организации власти: Монография / Л. В. Гевелинг – М.: Издательство «Гуманитарий» Академии гуманитарных исследований, 2001. – 590 с.

9. Георги Д. Г. Отношение населения и элиты африканских стран к ведущим мировым державам (Россия, США, Китай): Экспертный доклад / Георги Д. Г., Георги Ф. В. и др. // Свежий взгляд. – Выпуск 3, январь, 2011. – Москва: МГИМО-Университет, 2011. – 254 с.

10. Гринин Л. Е., Коротаев А. В. Ближний Восток, Индия и Китай в глобализационных процессах / Гринин Л. Е., Коротаев А. В. - Москва: Моск.ред. изд-ва «Учитель», 2016. - 496 с.

11. Звягельская И.Д. Ближний Восток и Центральная Азия: глобальные тренды в региональном исполнении: Монография / Звягельская И. Д. – М.: Аспект Пресс, 2018. – 224 с.

12. Зінько С. Ю. Країни Близького Сходу в сучасних міжнародних інформаційних відносинах: Монографія / С. Ю. Зінько. — Львів: Ліга-Прес, 2009. — 364 с.

13. Ислам в мировой политике в начале XXI века: Учебное пособие / Сапронова М. А., Ефимова Л. М. (ред.). – М.: МГИМО-Университет, 2016. – 345, [1] с.

14. Ось мировой политики XXI в.: обострение борьбы за ресурсы в Азии и Африке / Хазанов А. М. (ред.) – М.: Центр стратегической конъюнктуры, 2012. – 472 с.

15. Печатнов В. О. Страны и регионы мира в мировой политике. Учебник для вузов / Под ред. В. О. Печатнов, Д. В. Стрельцов – В 2-х т. Том 2. Азия и Африка. — Москва: Аспект Пресс, 2019. — 368 с.

16. Торкунов А. В. Современные международные отношения: Учебник. / Торкунов А. В., Мальгин А. В. (ред.) – М.: Аспект Пресс, 2017. – 688 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

17. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна «Міжнародні відносини в Африці та на Близькому Сході» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7319>

18. Center for Strategic & International Studies (CSIS) – Режим доступу: <https://www.csis.org/>

19. European Union Institute for Security Studies (EUISS) – Режим доступу: <https://www.iss.europa.eu/>

20. Foreign Policy Research Institute – Режим доступу: <https://www.fpri.org/>

21. International Institute for Strategic Studies (IISS) – Режим доступу: <https://www.iiss.org/>

22. Royal Institute of International Affairs. Chatham House – Режим доступу: <https://www.chathamhouse.org/regions/>